

**Pracovní
migrační
systémy
sociálního
zabezpečení:**

úvod

Miguel Benito

O autorovi:

Miguel Benito je zakladatelem šImmigrant-institutetõ (IMMI) v Boråsu, Tvedsku. Dlouhodob se v nuje situaci migrant v Tvedsku.

Tato publikace je jedním z výsledk projektu Multikulturního centra Praha Flexi-In-Security. Projekt Flexi-In-Security získal podporu programu Evropského spole enství pro zam stanost a sociální solidaritu ó PROGRESS (200762013). Jde o program v gesci Generálního editelství Evropské komise pro zam stanost, sociální v ci a sociální za le ování (d íve G pro zam stanost, sociální v ci a rovné p ílefitosti, pozn. p ekl.) a byl z ízen, aby finan n podporoval zavád ní cíl Evropské unie v oblasti zam stanosti a sociálních v cí, tak jak jsou ustaveny v Sociální agend . Tím má v t chto oblastech p ísp t k dosažení cíl Lisabonské strategie. Celkem sedmiletý program je zam ený na v-echny aktéry, kte í mohou pomoci p í formování vhodné a efektivní politiky týkající se pracovn právních a sociáln právních p edpis a vztah v dvaceti sedmi zemích EU, ESVO/EHP a kandidátských i potenciálních kandidátských státech EU.

Cílem programu PROGRESS je posílit p ínos EU k podpo e angařovanosti ílenských zemí.

PROGRESS bude nápomocný v:

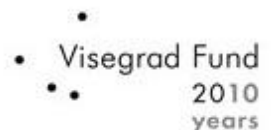
- poskytování analýz a konzultací v oblastech, jimfl se PROGRESS v nuje;
- monitorování a podávání zpráv o implementaci právních p edpis a politiky EU v oblastech, jimifl se PROGRESS zabývá;
- podpo e p ená-ení politik, zku-eností a vzájemné pomoci mezi ílenskými státy s ohledem na cíle a priority EU; a
- p edávání pohled zú astn ných subjekt a spole nosti jako celku.

Informace obsařené v této publikaci nutn neodrářejí postoj nebo názor Evropské komise.

Hlavní sponzo i:

Mínisterstvo zahraničních věcí
České republiky

Tato studie se pokouší osvětlit, jaký dopad na komunity migrantů ve Švédsku měla finanční krize. Čísla lidí je totiž přesvědčila, že krize Švédsko ovlivnila odlišně než jiné evropské země.

1. Celkový pohled: Skupiny migrantů a trendy vývoje

Jak emigrace ze Švédska, tak imigrace do něj ve švédských dějinách hrála a stále hraje významnou úlohu. Jen mezi lety 1850 a 1930 ze Švédska do Severní Ameriky a několika dalších zemí emigrovalo okolo 1,2 milionu lidí. Toto období se ve švédských dějinách nazývá dobou švelké švédské emigrace. V letech po roce 1940 byl počet lidí, kteří Švédsko opouštěli, v absolutních číslech ještě vyšší než v předcházejícím období. Rozdíl je v tom, že emigrace v letech 1850 až 1930 zahrnovala téměř třetinu tehdejší populace, kterou potom nikdo nenahradil. Naproti tomu pozdější emigrace není v porovnání se současným počtem obyvatel tak výrazná a navíc ji vyrovnávají imigranti přicházející z jiných zemí.

Stavu, kdy počet přistěhovalců začal přesahovat počet emigrantů a došlo k jakémusi šbodou obrátce, bylo dosaženo okolo roku 1930. První vlnu imigrace Švédsko zažilo v období do roku 1948 a byla důsledkem toho, že okolní země začaly od poloviny třicátých let být v područí totalitních režimů a později je obsadila německá a sovětská okupační vojska. Pronásledované osoby z Dánska, Norska, Německa, Polska, Finska a pobaltských zemí hledaly útočiště ve Švédsku. Švédsko též přijalo řadu lidí přicházejících nejprve z okupovaného Dánska a později přímo z bývalých koncentračních táborů v Německu a Polsku. Jak dokládá následující pohled, Švédsko politické uprchlíky z nedemokratických zemí láká i v současnosti:

Tabulka 1: Přistěhovalci ze zemí s nedemokratickými režimy do Švédska

Severští uprchlíci: na konci války, v roce 1945, se ve Švédsku nacházelo zhruba 70 000 finských dětí, 18 000 občanů Dánska a 43 000 Norů	cca 121 000
Pobaltí: během války a po ní	cca 30 000
Uprchlíci z koncentračních táborů: uprchlíci přišli v letech 1945-1949 prostřednictvím aktivity UNRRA (úřadu při OSN) i oficiální iniciativy F. Bernadotteho a s pomocí jednotlivců	cca 45 000
Maďaři: přicházeli během povstání v roce 1956 a následně do konce osmdesátých let imigrovaly oběti politického pronásledování	cca 15 000
Češi a Slovinci: přicházeli po pražském jaru a invazi SSSR do Československa v roce 1968 a v sedmdesátých, osmdesátých a devadesátých letech	cca 6 000
Poláci: přicházeli v průběhu povstání a vln pronásledování od konce šedesátých let do vojenského puče v prosinci 1981	cca 20 000
Obyvatelé bývalé Jugoslávie: přicházeli během padesátých, šedesátých a devadesátých let (zčásti se jednalo o uprchlíky, zčásti o pracovní migranty)	cca 77 000
Čekové: přicházeli během vlády vojenské junty v letech 1967-1974	cca 5 000
Kurdové: přicházeli od počátku sedmdesátých let	cca 20 000
Asyriané a Syriané: 1972, 1975 a v pozdějších letech	cca 20 000
Vietnamští a Laotští uprchlíci: na lodích přicházeli na konci sedmdesátých let	cca 9 000
Iráčtí: v osmdesátých a devadesátých letech a v první dekádě tohoto tisíciletí	cca 120 000
Íránci: přistěhovalci zapříčinili íránská revoluce z r. 1979 a válka mezi Íránem a Irákem v letech 1980-1988	cca 60 000
Chilané: přicházeli po vojenském puči v roce 1973	cca 25 000
Další obyvatelé latinské Ameriky: unikali politickému pronásledování	cca 10 000

v Argentině, Bolívii, Ekvádoru a Uruguayi během sedmdesátých let	
Obyvatelé Eritreje: utkali v důsledku války v Eritreji od konce šedesátých let	cca 11 000
Palestinci: přechali v důsledku války v Libanonu	cca 13 000
Somálci: v důsledku války v Somálsku, Etiopii a Keni během osmdesátých a devadesátých let a během první dekády tohoto tisíciletí	cca 37 000

Zdroj: Měděský Úřad pro migraci a Institut pro imigraci

Dohodu o volném pohybu osob mezi severskými zeměmi z roku 1954 lze považovat za počátek druhé vlny imigrace (trvala do roku 1972), která započala příchodem velkého množství Finů do Švédska. Mezi lety 1954 a 1974 se do Švédska v důsledku otevření pracovních trhů mezi severskými zeměmi přestěhovalo cca 500 000 Finů. V mezidobí se velká vlna Finů z této vlny vrátila do své domovské země.

Podobně jako další industrializované země západní Evropy se i Švédsko během období poválečného růstu potýkalo s nedostatkem domácí pracovní síly, který se nedal řešit pouze zaměstnáním pracovníků z jiných severských zemí. V reakci na tuto situaci Švédsko otevřelo hranice také pracovníkům z dalších částí světa (například Španělska, Jugoslávie a Itálie). Příchod Jihoevropanů přinesl v důsledku firemních náběrů, zatímco další přicházeli na vlastní iniciativy. Sice to zdánlivě připomíná vývoj známý z ostatních západních průmyslových zemí té doby, neztrácejme však ze zřetel, že Švédsko nespustilo program pro přivedení krátkodobých pracovních migrantů, ale namísto toho k příchodu migrantů přistupovalo jako k budoucím občanům. Ve spolupráci se Švédskou konfederací odborových svazů (LO), která k náběru cizinců vydávala povolení, stát migrantům garantoval, že dostanou stejný plat a budou mít stejná práva jako Švédové, a to včetně práva na podpoře v nezaměstnanosti.

V reakci na propad ekonomiky a probíhající diskuse s odbory se Švédsko v roce 1970 rozhodlo náběr zahraničních pracovníků ukončit. V následujícím období, a to až do roku 1992, byl přístup na švédský pracovní trh vyhrazen pouze občanům severských zemí a cizincům, kteří ušli ve Švédsku flíči. Toto však nezastavilo příchody uprchlíků, kteří ve Švédsku fládali o azyl a povolení k pobytu. Mnoho žádostí ovšem úřady zamítly a fládatelé o azyl pak museli zemi opustit. Další významnou cestou, jak se do Švédska v této době přicházet, bylo sloučení rodiny. Tento vývoj vytvořil základ pro třetí vlnu imigrace do Švédska, při níž vstup Švédska do EU v r. 1995 představuje předěl, od něhož se počítá začátek současného období. Jako člen EU muselo Švédsko opět otevřít svůj trh práce i pracovníkům, kteří nepocházeli pouze ze severských zemí. Vzhledem k tomu, že mezi švédskými imigranty převažují lidé z neseverských zemí EU (jde o osoby přicházející buď jako uprchlíci nebo v rámci slučování rodin již přijatých uprchlíků), nepřineslo to fládnou podstatnou změnu. Švédsko také bylo mezi třemi neseverskými zeměmi EU, které se v roce 2004 rozhodly nezavádět fládná omezení pro občany nových neseverských zemí EU hledající uplatnění na jejich pracovním trhu.

Ovšem na rozdíl od Irsku a Velké Británie, tedy států, které v letech následujících po roce 2004 absorbovaly obrovské množství migrantů ze zemí střední a východní Evropy, Švédsko fládný příchod migrantů ve srovnatelném rozsahu nezaznamenalo. Jedním z možných vysvětlení je atraktivita angličtiny, dalším potom mnohem regulovanější švédský pracovní trh, který neumohl ujet nabídnout práci migrantům za podstatně nižší cenu než práci domácích pracovníků.

Koncem roku 2008 se ve –védské migra ní politice udály poslední zm ny a p inesly op tovné p íjetí pracovní migrace. Klí ovým dokumentem se stalo pracovní povolení, na které má nárok kdokoli, kdo si najde zam stnání alespo na rok.

Za pov–imnutí stojí, že Tědsko nerozli–uje mezi kvalifikovanými a nekvalifikovanými pracovníky. V sou asnosti tamní imigranti pocházejí ze v–ech zemí sv ta. Na konci roku 2009 inila celková populace Tědska 9,34 milionu osob a p ist hovalci p itom tvo í 14,3 % celkového po tu obyvatel. Spolu se svými d tmi (narozenými ve Tědsku) p edstavují 22 % obyvatel. Alespo jeden z rodi zhruba 800 000 osob narozených ve Tědsku se narodil v jiné zemi. V roce 2009 si o pracovní povolení zařádlalo n co p es 20 000 osob ze zemí mimo EU a EHS, v roce 2010 jich bylo 21 584. Na dopad reformy si musíme n kolik let po kat, p i emfl moflná budeme sv dky poklesu po tu fladatel o azyl a nár stu po tu osob p ícházejících s pracovním povolením.

D vody pro migraci do Tědska mohou být r zné. Jak ukazuje následující tabulka, existují r zné kategorie migrace a celkový po et migrant v posledních –esti letech rostl. Tabulka navíc ukazuje, že pracovní migrace se po p íjetí nového zákona v prosinci 2008 zvý–ila, ale stále je na velmi nízké úrovni.

Tabulka . 2: Migrace do Tědska v posledních –esti letech

Kategorie	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Práce a studium	12822	13588	18779	25699	35069	35772
EU/EHS	18069	20461	19387	19398	17606	18480
Slou ení rodiny	22713	27291	29515	33687	34704	25076
Uprchlíci	8859	25096	18414	11237	11265	12130
Celkem	62463	86436	86095	90021	98644	91458

Zdroj: Tědský Ú ad pro migraci

Tabulka . 3: Komunity migrant podle zem p vo du (2009)

Finsko	172218
Irák	117919
bývalá Jugoslávie	71578
Polsko	67518
Írán	59922
Bosna a Hercegovina	56127
N mecko	47803
Dánsko	46002
Norsko	43819
Turecko	40766
Somálsko	31734
Thajsko	28739
Chile	28320
Libanon	23701
ína	21202

Velká Británie	20368
Sýrie	19646
Rumunsko	18532
USA	16555
Indie	16457

Zdroj: Centrální statistický úřad, 2010

Tabulka . 4: Imigrace a emigrace v posledních letech

Rok	Imigrant	Z toho TMvéd	Emigrant	Z toho TMvéd
2000	58 659	16 030	34 091	21 515
2001	60 795	16 678	32 141	19 439
2002	64 087	16 484	33 009	18 813
2003	63 795	15 807	35 023	19 889
2004	62 028	14 448	36 586	20 565
2005	65229	13932	38118	22266
2006	95750	15352	44908	24875
2007	99485	15949	45418	24990
2008	101171	13388	45294	20648
2009	102280	13985	39240	16732
2010	98801	14870	48853	21173
	872 080	166 923	432 681	230 905

Zdroj: Centrální statistický úřad, 2011

2. Rozdíly ve statusu a míře zranitelnosti

V předchozí kapitole jsme podali pohled různých skupin migrantů a rozdíl v cestách, jež je provedly do TMvédska. Jeden způsob, jak přichází osoby rozlénit, je podle počátečního období pobytu. Na jedné straně tak budeme mít pracovní migranty a na straně druhé uprchlíky. Těmito dvěma skupinami jsou migranti, kteří do TMvédska přicestovali kvůli sloužení rodiny nebo za blízkým příbuzným, který přijel ufl dříve jako uprchlík nebo ekonomický migrant. Pravidla, která určovala podobu jednotlivých způsobů migrace, se v čase proměňovala. V případě ekonomické migrace se na změnách odrážely mezinárodní závazky (dopady mezinárodních smluv mezi severními zeměmi, vstupu TMvédska do EU, rozšíření EU) a změny situace na TMvédkém trhu práce, které ve finále ústily v rozhodnutí TMvédska lidem hledajícím práci otevřít, či naopak uzavřít. V období mezi lety 1971 a 2008, kdy TMvédsko s výjimkou malého množství specialistů pracovní migraci nepovolovalo, tvořili většinu přicházejících uprchlíků i rodinní příslušníci migrantů, kteří byli přijati ufl dříve, případně lidé seznání s někým, kdo má v TMvédsku právo pobytu. Současně bylo rok od roku těžší získat status uprchlíka.

Povolení k trvalému pobytu

Normálním krokem, jak začít ve Švédsku žít, je získat povolení k trvalému pobytu, které standardně platí tři roky a každé tři roky se automaticky obnovuje.

Lidé, kteří uzavřeli manželství s osobou říjící ve Švédsku, nemohou povolení k trvalému pobytu získat, dokud ve Švédsku nestráví alespoň dva roky. Během této doby mohou získat vždy povolení k pobytu na jeden rok. Během těchto dvou let se také nesmí rozvést. Pokud se rozvedou, ztratí právo na obnovení povolení k pobytu a musí opustit zemi. Toto opatření má potíle hlavně ženám, ke kterým se manželé chovají špatně, a ony se proto chtějí rozvést. Poté následuje vyhoštění ze Švédska, jelikož je to podmínkou pro povolení k trvalému pobytu.

O povolení k pobytu je nutné žádat mimo Švédsko prostřednictvím švédských ambasád a konzulátů. Není povoleno přijet do Švédska a žádat o povolení k pobytu až na místě. Ti, kteří to tímto způsobem zkusí, automaticky ztrácejí právo na to povolení získat. Příbuzní mohou povolení k pobytu získat též, ale i oni o to musí žádat ze zahraničí a do Švédska smí přijet až s platným povolením. Obecně platí, že za příbuzné jsou považováni pouze manžel / manželka a děti pod 18 let. Také rodiče dospělých imigrantů mohou za určitých okolností povolení k pobytu obdržet.

Pracovní povolení

Až do prosince 2008 každoročně pracovní povolení obdrželo jen zanedbatelné množství lidí. V té době pro většinu lidí to byl nepotřebný dokument, pokud měli povolení k pobytu. Nyní se pracovní povolení pro lidi přicházející ze třetích zemí stalo standardním dokumentem.

Občané EU k práci ani k pobytu žádné povolení nepotřebují.

Azylová politika

Švédsko o sobě tvrdí, jak je jeho azylová politika velkorysá. Situace se ovšem v posledních letech zásadně změnila a místo země vítající uprchlíky se ze Švédska stala země, kde v té době žadatel o azyl status uprchlíka, o který se uchází, nezíská.

S ohledem na politiku týkající se uprchlíků máme dvě hlavní období.

První období panovalo od roku 1930 do roku 1971, kdy byli uprchlíci přijímáni bez toho, aby se dělalo rozdíly mezi nimi a ostatními migranty.

Druhé období vládlo od roku 1971 do roku 1985. Otevřená imigrační politika skončila a jediným způsobem, jak se dostat do Švédska (s výjimkou některých odborníků a sloužení rodin), byla žádost o azyl.

Třetí období: 1985–2010. Parlament přijal nový zákon nařizující, že by za péči o uchazeče o azyl po podání žádosti měl být zodpovědný švédský Úřad pro migraci. Během prvních tří let po schválení žádosti o udělení azylu měl Úřad pro migraci spolupráčnou v této věci dohodu, že se o uprchlíky a jejich rodiny postará. Během této doby se uprchlíci nedoporučovalo hledat si práci, dokud nezískají osvědčení potvrzující, že umí švédsky. Některé skupiny migrantů se vstupem na pracovní trh velice potíle.

Míra přijímání uprchlíků se během různých období změnila. Úřad pro migraci se stával čím dál tím působivějším. V roce 2005 vedlo velké množství různých organizací kampaň za šamnestiö pro odmítnuté žadatele o azyl. Švédský parlament v roce 2006 rozhodl o zřízení soudů, ke

kterým se mohli přihlásit žadatelé o azyl odmítnutí podle starých zásad a docílit tak přezkoumání své věci. Díky tomu mohlo zhruba 30 000 osob získat povolení k trvalému pobytu.

K prvnímu prosinci 2010 došlo k podstatné změně. Žadatelé o azyl jsou nyní povzbuzováni k tomu, aby si hledali práci i v době, kdy na vyřízení své žádosti teprve čekají. Sociální zabezpečení cizinců u nás také nemá na starosti Úřad pro migraci. Místo nájímala celková odpovědnost na vládní centrální Úřad práce, což znamená, že nyní je jednodušší žadatele o azyl kontaktovat s možnými zaměstnavateli.

Práce migrujících osob

Od roku 2006 se mohou občané EU / EHS pomocí registrace na Úřad pro migraci velmi jednoduše přihlásit k pobytu. Dokonce mohou ve Švédsku hledat práci ještě před registrací.

V květnu 2009 se EU rozhodla otevřít hranice kvalifikovaným pracovníkům ze zemí mimo EU / EHS. Švédsko přijímá osoby s jakoukoli kvalifikací. Jedinou podmínkou je, že uchazeo práci musí dostat nabídku zaměstnání minimálně na jeden rok. Změna zákona vešla v platnost patnáctého prosince 2008, tedy v době, kdy jak ve Švédsku, tak v Evropě panovala hospodářská recese. Na dopad reformy si ale musíme několik let počkat, protože i když možná budeme svědky poklesu počtu žadatelů o azyl a nárůstu počtu lidí přicházejících s pracovním povolením.

Mezi lety 1940 a 1970 do Švédska přicházeli uprchlíci, kteří nemuseli žádat o azyl a bylo pro ně jednodušší integrovat se do pracovního trhu. Od roku 1970 do konce roku 2008 procházeli žadatelé o azyl celou úřední procedurou bez jakékoli garance získání práce.

Předtím museli (v případě úspěchu) na udělení azylu čekat bezděle dlouho. Často z toho, že azyl nebo povolení k pobytu z humanitárních důvodů nezískali, v zemi zůstala a stali se z nich migranti bez dokumentů. Tito lidé museli čekat více než ty i roky, než si mohli o azyl opět zažádat.

Ti, kteří azyl získali, začali nový život kurzy švédštiny a lekcemi o švédské kultuře. Práci si nemohli začít hledat, dokud jejich znalost švédštiny nebyla na přijatelné úrovni. Za tyto kurzy poskytované uprchlíkům stejně jako za jejich ubytování a sociální zabezpečení byly zodpovědné sociální úřady jednotlivých obcí.

Statistiky však nemusí být nijak vypovídající, pokud nám není znám celkový počet povolení. V praxi až do roku 2008 ti, kteří získali povolení k pobytu, nepotřebovali žádné další pracovní povolení. Nemůžeme ale předpokládat, že práci měli. Vysoké procento nových příchozích bylo prvních 365 let bez práce, protože i když se tato čísla velmi lišila v závislosti na zemi původu. Zvláště Somálcí byli mnoho let centrem pozornosti, ale bez valného úspěchu.

Od prosince 2008 se migranti z těchto zemí mohou ucházet o práci. Pokud dostanou pracovní povolení, znamená to, že práci přinejmenším zpočátku našli, a to minimálně na rok. Pokud práci z jakéhokoli důvodu ztratí, mohou ve Švédsku zůstat po dobu tříměsí a hledat si novou. Na konci tohoto období buď nastoupí do nové práce, nebo musí opustit zemi.

Ti, kteří dostávají povolení k pobytu, ho mohou získat z různých důvodů, buď jako uprchlíci, kteří za účelem sloužení rodiny. Statistiky neuvádí, zda tyto lidé práci mají, anebo ne. Po přijetí nového zákona v prosinci 2008 počet lidí, kteří míří do Švédska, nevzrostl, jsou ale patrně

zmeny v počtech jednotlivých druhů povolení. Jde o změnu k lepšímu, jelikož pracovní povolení je výhodnější než pouhé povolení k pobytu bez práce.

Imigranti z mimoevropských zemí, kteří nemají práci

Podle švédského centrálního Úřadu práce stoupl během let 2009 a 2010 počet nezaměstnaných imigrantů narozených mimo Evropu o 17 000 osob na 78 000. To znamená zhruba 21,6 %, zatímco nezaměstnanost mezi imigranty narozenými v Evropě činí 12,2 % a nezaměstnaných švédů je jen 7 %. Jediným vysvětlením velkého rozdílu jsou diskriminativní vzorce chování mezi zaměstnavateli.

Tato diskriminace se týká dokonce i vysoce kvalifikovaných imigrantů jako jsou lékaři a inženýři. Zatímco se nemocnice potýkají s nedostatkem lékařů, nabírají švédské úřady personál například z Polska a Maďarska a po 1 roku předjížděm do Švédska jim pomáhají se zvládnutím švédštiny. Mezitím však uprchlíci s dlouholetými zkušenostmi s prací v nemocnici čeká na uznání své kvalifikace, což může trvat roky. Některí opustí Švédsko dříve, než uspějí.

3. Sociální práva migrantů

Imigranti, kteří vstoupí na trh práce, mají ve Švédsku právo na stejné zdravotní pojištění jako rodilí Švédové. Práce a zaměstnání představují základní podmínky zdravotního pojištění, které je hrazeno zaměstnavatelem. Je stanoveno kvalifikační období, po jehož uplynutí vznikne právo na podporu v nezaměstnanosti a plné právo na sociální zabezpečení, které se liší podle země původu migranta. Občané Evropské unie mají právo se ve Švédsku usadit, ale Úřad pro migraci vyžaduje potvrzení, že mají zdravotní pojištění v zemi původu nebo soukromé pojištění domácnosti, které švédští občané nepotřebují.

Tento systém uvádí nově přichozící do složitější situace, protože mnozí z nich byli na trhu práce jen krátkou dobu a pokud nemají nárok na dávky v nezaměstnanosti, mohou zůstat jak bez zdravotního pojištění, tak samozřejmě bez pojištění pro případ nezaměstnanosti.

Imigranti bez dokumentů nemají právo na zdravotní péči. Vládní komise v souvislosti s tím připravila návrh, který byl vládou předložen na konci května tohoto roku.¹ Parlamentu ho snad vláda předloží na podzim roku 2011. Ve Švédsku se dosud lidem bez povolení k pobytu poskytovala pouze bezprostřední nutná pomoc, přičemž se imigrantům bez dokumentů v nově vzniklých charitativních organizacích poskytovaly jim zdravotní péči. Rovněž některé samosprávné celky (období eských krajů pozn. překl.) se ke zdravotní péči o imigranty bez dokumentů postavily kladně, aniž by pro to vřadily oporu v zákoně.

Podobně jako zdravotní pojištění se i dávky v nezaměstnanosti přímou vřadou na zapojení migranta do trhu práce. Aby přičemž místa imigranti dosáhli na dávky v nezaměstnanosti, musí mít odpracovanou stanovenou minimální dobu. Bez ní na ně nemají nárok a pokud práci brzy nenajdou, musí zemi opustit.

¹ *Statens offentliga utredningar 2011:48. Vård efter behov och på lika villkor - en mänsklig rättighet.*

Učesné odbory uzavely se zamstnavateli na trhu práce dohodu nazvanou škdo p i-el poslední, odejde první. To znamená, fe ten, kdo byl p ijat jako poslední, bude prvním, kdo bude propu-t n, pokud v podniku p ebývají pracovní síly. asto jsou práv imigranti t mi, kdo byli zam stnáni jako poslední, takfe musí odejít jako první.

Uprchlíci dostávají podporu b hem doby, kdy se u í -védsky

Obce platí uprchlík m a osobám s obdobným statusem p ísp vek po dobu, kdy se u í -védsky. Afl do období p ed n kolika lety dostávala podporu celá rodina, i pokud kurzy -véd-tiny nav-t voval by jen jeden její len. Od prosince 2010 musí kurzy -véd-tiny nav-t ovat i manželka, pokud chce také dostávat hmotnou podporu. Hledí se na to jako na reformu sm rem k rovnoprávnosti, protofe feny nyní na podporu dosáhnou samy, nikoliv jen jako n í manželky.

Pro uprchlíky byl a je vstup na trh práce velmi t flký. Nedávný pr zkum v oblasti Stockholmu provedený tamním krajským ú adem ukázal, fe trvá mnoho let, nefl uprchlíci získají svoji první práci. Existují také velké rozdíly mezi jednotlivými skupinami, které ukazují na ur itou diskriminaci podle zem p vodu uprchlíka.²

Status uprchlíka a p ílefitosti, které jsou uprchlík m k dispozici, doznaly zm n s novou legislativou z prosince 2010. Pokud v minulosti uprchlíci záviseli na vlád kv li p ísp vk m vypláceným prost ednictvím obcí a kv li kurz m -véd-tiny, nová legislativa p inesla zm nu v tom, fe jim dala více mořností spoléhat se sami na sebe. Ú ad pro migraci byl nahrazen Ú adem práce jakoflo novým ú adem sociální pé e o uprchlíky. Uprchlíci se tak považují za lidi schopné získat si práci a ne za ty, kte í nutn pot ebují pomoc. Tato zm na zákona je nicmén v platnosti teprve nedlouho, takfe výsledky této iniciativy je-t nem feme hodnotit.

Chyb ící ochrana migrujících pracovník

Nový zákon z prosince 2008, který poprvé po tém ty iceti letech restrikcí povoluje migraci za práci, postrádá kontrolu zam stnavatel a úrove zranitelnosti migrant se zvý-ila. Zákon s sebou také nese nár st p ílefitostí pro vyko is ování migrant zam stnavateli, protofe se na nábore pracovník jifl nepodílejí odbory.

Pokud zam stnavatel nabízí pracovní místo na více nefl jeden rok, musí Ú ad pro migraci ud lit pracovní povolení. Ú ad pro migraci v-ak dohlíží pouze na sjednávané podmínky práce a vý-í mzdy a poté, co je povolení ud leno, nenásledují fládné dal-í kontroly. U n kterých zam stnavatel byla dle údaj na výplatních páskách zji-t na zna ná fluktuace pracovník . Také se objevily nevyhovující podmínky jako t eba dlouhé pracovní dny a nízké mzdy. Ti, kdo by si cht li st flovat, mohou p íjít o pracovní povolení; vláda se proto nyní snaží najít zp sob, jak kontrolovat zam stnavatele a ochránit migranty p ed t mito problémy na trhu práce.

Migranti bez dokument jsou krom toho v mnohem v t-í mí e vystaveni vyko is ování a vyskytly se i p ípady otroctví a r zných podvodných praktik. S t mito lidmi se jednalo jako s p edm ty, protofe v bec neexistují v záznamech Ú adu pro migraci.

Význam odbor

² Flyktning i Stockholms län. Så gick det sedan. Rapport 2011:20.
<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2011/rapport-2011-20.pdf>

Odbory hrají v obraně práv migrujících pracovníků významnou roli, což se týká otevřenosti hranic ale mají i svůj negativní podíl. Na konci devadesátých let se rozhodlo o uzavření švédské vize pracovní migraci. U každého uchazeče o migraci za prací má být rozhodnutí v rukou odborů. Podle zákona byla migrace za prací povolena pouze v případě, že s ní odbory souhlasily, a podmínkou pro schválení pracovní migrace bylo, že zaměstnavatel nemohl ve Švédsku najít nikoho, kdo by mohl danou práci vykonávat (–lo například o kuchaře v italských nebo indických restauracích). Tato zásada platila až do prosince 2008, kdy nový zákon švédsko otevřel pracovní migraci. Podle nové legislativy se role odborů snížila, protože už nejsou potřeba k rozhodnutí o udělení nebo neudělení pracovního povolení.

Po udělení pracovního povolení se obvykle provádí další kontrola zaměstnavatele, což vedlo k jednání, které je v rozporu s duchem zákona. Po dvou letech účinnosti nového zákona vláda nicméně iniciovala změny, jakým způsobem se vyhnout negativním důsledkům, jichž jsme svědky. Pravicová vláda zároveň nesouhlasí s odbory, že by jim měla být v této věci nápomocná. Naopak je přesvědčena, že jedině zaměstnavatelé vědí, koho potřebují zaměstnat, a že se je nutné vyvarovat jakéhokoli omezování jejich práv.

Nelze říci, že ve Švédsku nejsou řádní imigranti bez dokumentů sloužících jako pracovní síla. Pro mnohé z nich je vykoisování, kterému jsou vystaveni, nesitelné po dobu, během níž stále doufají, že jednoho dne dostanou povolení k pobytu. To se však nestane a oni zemi po několika letech opustí, zatímco na jejich místo přijdou jiní. Odbory se o tuto vykoisovanou skupinu nezajímají. Hlavním důvodem je přesvědčení, že jakákoli podpora by byla do jisté míry chápána jako uznání statusu těchto migrantů jako pracovní síly. Toto dilema situace pro migranty bez dokumentů je tedy zhoršuje, protože na nich nikomu nezáleží.

Zahraniční pracovníci ze států mimo EU

Jakmile získají práci, mají vešichni zahraniční pracovníci s pracovním povolením stejná práva jako vnitřní státní příslušníci. Kvalifikační doba nutná pro právo na podporu v nezaměstnanosti je stejná, také mzda musí být za stejnou práci stejná atp. Největší rozdíl spoívá v tom, že zahraniční pracovníci musí opustit zemi, pokud ztratí zaměstnání je-li před tím, než dostanou trvalé povolení k pobytu, tedy zpravidla po dvou letech. Zahraniční pracovníci ze zemí EU se těší lepší ochraně, ale rovněž musí odejít, pokud v ní nenajdou práci.

Zvláštní situace těch, kteří přicházejí do Švédska bez dokumentů

Již nějakou dobu se Švédsko potýká s tím, že žadatelé o azyl přicházejí bez jakýchkoli osobních dokumentů, kterými by potvrdili svou totožnost. Situaci zčásti způsobilo ustálení praxe úřadů pochybujících, že žadatelé o azyl byli skutečně pronásledováni, když jim jejich vláda vystavila cestovní pas a další dokumenty. Problém je, že se jim však nedívá ani v případě, kdy nemají žádné doklady a švédské úřady tak nedisponují řádným potvrzením o jejich totožnosti.

Švédské úřady dnes registrují téměř 85 % žadatelů o azyl, kteří nemají žádné dokumenty. Mnoho žadatelů o azyl se totiž řídí radou, aby se svých dokumentů zbavili před překročením švédských hranic a tudíž nemohli být posláni do jiných evropských tranzitních zemí, ož se jedná o důsledky Dublinské úmluvy.

Velmi zvláštní situace panuje u uprchlíků ze Somálska, Eritreje a dalších zemí východní Afriky, kde bylo (a je) těžké získat jakékoliv dokumenty. Tyto osoby mají obtížné získat povolení k trvalému pobytu, když byly Somálsko a Eritrea ve válce, potom však uflí nikoliv.

Krom toho je tím značně komplikován i každodenní život těch, kdo ve Švédsku mohou legálně pobývat, protože nemohou získat pracovní povolení nebo švédské občanství. Pracovní povolení se přitom vyžadují i pro koupi jízdenek na vlak.

4. Ekonomická krize a komunity migrantů

Ekonomická krize v Evropě s sebou přinesla zvýšený počet nezaměstnaných osob v celé populaci, a to jak Švédů, tak imigrantů. Zatím se nekonala žádná všeobecná diskuse o tom, jaký dopad krize má na různé skupiny; částečně proto, že existuje konsensus, že se všichni, kdo mají právo ve Švédsku žít, musí být zacházeni stejným způsobem.

Uprchlíci čekající na vstup na trh práce

Od roku 1985, kdy zodpovědnost za sociální péči o uprchlíky přejal Úřad pro migraci, bylo pro uprchlíky složitější získat práci, dokud se do společnosti nezapojí právní pracovním zkušenostem. U některých skupin museli uprchlíci dokonce čekat i více než deset let.

Když se tedy začala projevovat ekonomická krize, vstup na trh práce se pro tyto uprchlíky ještě ztížil. Nestali se nezaměstnanými jen proto, že jimi uflí byli. V mainstreamu se o tomto problému nediskutuje, jen politické síly vystupující proti imigraci vzniklou situaci vyvolávají jako argument proti uprchlíkům a pracovní migraci.

Nově přicházejí mají menší ochranu

Protože noví imigranti jsou často těmi posledními, kteří vstoupili na trh práce, přicházejí podle švédských pravidel o zaměstnání jako první. Dalším výsledkem krize je vyšší podíl osob, které se před krizí do trhu práce nezapojily a stále čekají na první pracovní místo.

Podle nedávného vládního průzkumu³ byl a je vstup na trh práce pro azylanty velmi obtížný, především vládní zjištění jako zvláštní skupinu vyzdvihují ženy. Jejich podíl zaměstnanosti je o 20 % nižší než podíl zaměstnanosti žen narozených ve Švédsku. Také jim trvá téměř deset let od dne udělení povolení k pobytu, než získají práci. Po těchto letech ve Švédsku získá práci pouze 30 % žen. V roce 2009 činil podíl zaměstnanosti u žen (20-64 let) narozených ve Švédsku 79,3 procent, zatímco u žen narozených v jiných zemích činil tento podíl 60,3 procent. Dokonce i u mužů činil podíl zaměstnanosti pouze 69,5 procent, také téměř o 10 % méně než u žen narozených ve Švédsku.

Patrně nezranitelnější skupinou osob jsou držitelé o azyl, ti mají problémy se vstupem na trh práce nejen ve Švédsku, ale i jinde. Vláda doufá, že změnou zákona z prosince 2010, podle nichž se držitelé o azyl registrují u Úřadu práce a nejen u Úřadu pro migraci, jim mohou dát určitou možnost získat práci během čekání na výsledek.

³ Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden. Steffan Ericsson. Bilaga 4 till LU2011. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/67/80/4e37a363.pdf>

5. Postupy při poskytování sociální ochrany a předcházení nepříjemnému zacházení

Sociální ochrana je ve Švédsku zcela v rukou úřadů a různé sociální zákony pokrývají všechny aspekty života od narození až do smrti. Jde o součást sociálního státu, který uznávají všechny švédské politické strany.

Charitativní organizace postavené na práci dobrovolníků proto mají především poradní hlas při nutných změnách zákonů. Ani odbory, ani organizace angažující se v sociální oblasti nehrají v sociální péči o imigranty významnou roli.

Reformy 1965-2010

Tato tabulka podává přehled reforem na poli imigrace.

1965: Všichni imigranti mají právo navštěvovat bezplatné kurzy švédštiny, je-li poskytují švédské veřejné školy.

1966: Vláda ustavuje pracovní skupinu pro otázky imigrantů. Za účelem zlepšení vzdělání finské menšiny je založena Finsko-švédská rada.

1967: Dochází k regulaci imigrace z jiných než severovýchodních zemí. Osoby z jiných zemí potřebují před jízdou do Švédska pracovní povolení. Otvírá se první obecní cizinecká služba ve Stockholmu a začíná vycházet zpravodajský měsíčník vydávaný vládní nadací. Poslední číslo vyšlo v roce 1998 a existovaly jazykové mutace v angličtině, francouzštině, polštině, španělštině, němčině, turečtině, arabštině a němčině.

1968: Parlament schvaluje novou imigrační politiku. Je potvrzeno vládní rozhodnutí, že imigranti z jiných než severovýchodních zemí budou před jízdou do Švédska potřebovat pracovní povolení. Jsou schváleny nové zásady pro vzdělávání dětí přistěhovalců ve školách. Děti získaly právo učt se alespoň dvě hodiny týdně svému mateřskému jazyku. Obce získávají finance od Národní školní rady. Začíná nové řešení imigrace, zaměřené na zjištění situace imigrantů a také na formulaci návrhů, jak podpořit kulturní a sociální adaptaci imigrantů do švédské společnosti.

1969: Začínají se uskutečňovat reformy imigračního zákona. Vzniká nový Úřad pro Imigraci.

1971: Poprvé byli do Švédska přijati sociálně znevýhodnění Romové, kteří přišli z jiných než severovýchodních zemí.

1972: Zlepšuje se švédština pro imigranty a obce a organizace mohou dostat podporu na aktivity zařezující imigranty do kurzů.

1973: Pracující imigranti získávají právo na kurzy švédštiny pro cizince v pracovní době, které platí zaměstnavatel, a to až do maximální výše dvou set čtyřiceti hodin. Švédské veřejné knihovny získávají dotace na nákup knih v jazycích imigrantů. Je zřízena první Univerzita finského lidu v Haparandě. Náboženské organizace s velkým počtem imigrantů získávají nárok na podporu stejně jako jiné církve (speciální pozici má oficiální švédská církev).

1975: Parlament se po letech výzkumu usnesl na novém směru imigrační politiky. Öjämlikhet, valfrihet och samverkanö (rovnost, svoboda volby a spolupráce) jsou tři klíčová slova

vystihující novou politiku. Během tohoto roku a let následujících parlament rozhoduje o dlouhém seznamu reforem: kupříkladu od nynějška podporuje podporu imigrantským organizacím – vědecký Úřad pro migraci a deníky a časopisy v jiných jazycích nejlépe mohou získat hmotnou podporu buď od tohoto úřadu, nebo od Finského kulturního úřadu, vředy v závislosti na povaze dané tiskoviny.

1976: Oběma jinými zeměmi hřící ve Finsku po dobu delší než tři roky získávají právo zůstat ovšem se místních a krajských voleb a také voleb do Finské církve (těch posledních v závislosti na tom, zda jsou nebo nejsou jejími členy – jedná se například o mnoho občanů Finska, pro které se Finská církev nelíší od oficiální Finské církve). Parlament rozhodl, že dříve imigrant by měl mít právo navštěvovat kurzy ve svém mateřském jazyce jak v předškolním vzdělávání, tak v základním školství od 1. do 9. třídy. Finský rozhlas a televize začaly vysílat programy v jazyce imigrantů (kromě dosavadní finštiny, která byla začleněna již několik let dříve).

1984: Z odpovědnosti za uprchlíky přechází z úřadu práce na Úřad pro migraci. Parlament rozhodl, že by uprchlíci měli být rozmisťováni do různých míst po celém Finsku namísto toho, aby se soustředili na několik málo místech. Tento plán byl prohlášen za celostátní strategii.

1986: 1. července zahajuje své působení nový ombudsman zaměřený na etnickou diskriminaci. V náplni práce má pomáhat imigrantům, pokud jsou osobně diskriminováni kvůli svému etnickému původu.

1997: Parlament schvaluje novou integrační politiku. Úřad pro migraci je rozdělen na dvě různé organizace, Finský integrační úřad a Úřad pro migraci.

2000: Úřad pro migraci mění svůj název na Úřad pro migraci.

2001: 1. července vstupuje v platnost nový zákon o vědeckém občanství, který dovoluje dvojí občanství. Také dává dětem bez státní příslušnosti možnost stát se rodilými Finy.

2003: Je přijat nový zákon o diskriminaci, který postihuje celou řadu druhů diskriminace založených na etnické i náboženské příslušnosti, sexuální orientaci nebo postavení.

2008: Na konci roku je přijat nový zákon o pracovní migraci, jímž končí čtyřicetiletý zákaz pracovní migrace.

2010: Namísto dosavadního Úřadu pro migraci má uprchlíky do vědecké společnosti uvádět Úřad práce. Obec již nejsou zodpovědné za sociální péči o ně. S finanční a mafijskou je, co se týče začlenění uprchlíků do společnosti, zacházeno stejně.

Další změny se odehrají v blízké budoucnosti, vláda se totiž rozhodla, na které oblasti sociální péče přenechá občanské společnosti. Mezi ně patří například přijetí uprchlíků do místních komunit, které bylo dosud úkolem obcí plněným s hmotnou podporou Úřadu pro migraci. Během dlouhého časového období, mezi roky 1985 a 2010, měl Úřad pro migraci smlouvy s obcemi, že přijmou určitý počet žadatelů o azyl a uprchlíků. Za každou osobu obec obdržela určitý peněžní obnos, který měl sloužit k chodu přijímající organizace a k tomu, aby uprchlíci dostali možnost naučit se vědecky, poznat vědeckou společnost a přizpůsobit se na

integraci do ní.⁴ Tyto programy se místo od místa zna n li-ily. Pro n které obce byl systém smluv výhodný, protože m ly mnoho volných byt , které mohli uprchlíci využívat b hem svého za le ování do spole nosti.

Nový zákon ze dne 1. prosince 2010 nov p íchozím umofnil d ív j-í za len ní na trh práce.^{5,6}

Zodpov dnost za sociální pé i o fladatele o azyl a o ty, kte í dostali povolení k pobytu na základ ud lení azylu nebo z podobných d vod , donedávna nesl Ú ad pro migraci a p íslu-né obce. Termín šnov p íchozío v tomto kontextu ozna uje ty, kte í fládají o azyl. Pracovníci ze zemí EU / EHS a z t etích zemí nemají p ímý p ístup k slulbám, jefl jsou nabízeny uprchlík m nebo osobám, s nimi fl se zachází, jako by jimi byly.

Nová reforma, jefl p enesla na Ú ad práce zodpov dnost za uvedení nov p íchozích do -védké spole nosti, má za cíl urychlit integraci a za len ní uprchlík a jejich rodin na trh práce. Opírá se mimo jiné o princip rovnoprávnosti. Podle starého systému fleny kurzy -véd-tiny zahajovaly mnohem pozd ji nefl mufli, m ly mén u ebních hodin týdn a také málo kontakt s trhem práce.

Reforma zahrnuje toto:

ÉNamísto obcí plní koordina ní úkoly p i innostech týkajících se prvního za le ování do spole nosti -védká Ve ejná slulba pro zam stanost.

ÉByla zavedena nová dávka, která je pro v-echny stejná bez ohledu na ást TMvédska, kde doty ný lov k pobývá, a vyplácí se nov p íchozím, pokud se aktivn zapojují do inností týkajících se za len ní do spole nosti.

ÉNa podporu nov p íchozích byla ustavena nová funkce ó -pr vodce pro za átekó která má pomoci p i seznamování se -védkou spole ností.

ÉNov p íchozí, pro n fl byl sestaven plán na první uvedení do -védké spole nosti, se musí ú astnit ob anské orientace.

Ú elem je, aby kaflý nov p íchozí dostal tak ka na míru -itou profesionální podporu, aby se co nejrychleji nau il -védsky, na-el si práci a byl schopen se uflivit.

TMvédska Ve ejná slulba pro zam stanost v tom v-em má úst ední význam. Ve ejná slulba pro zam stanost p ebírá od obcí zodpov dnost za koordinaci inností týkajících se prvotního seznámení dosp lých se -védkou spole ností. Obce budou i nadále sehrávat d leflitou roli v oblasti p íjímání uprchlík a uvád ní nov p íchozích osob do spole nosti, cofl zahrnuje jak -véd-tinu pro imigranty a dal-í vzd lávání dosp lých, tak zaji-t ní ubytování a projekty pro d ti a mladé lidi. Obce budou mít rovn fl na starosti i nabídku ob anské orientace nov p íchozím.

První zm na je v individuální podpo e ze strany ú ad . D íve byla podpora postavena na rodin jako celku. Nyní je vydávána kaflému zvlá- , cofl znamená, fl i fleny v rodin mají motivaci hledat práci a nau it se -védsky. fleny také dostávají vlastní p íjem. Dále mají fleny

⁴ Pocket facts 2010. Statistics on integration. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/17/07/93/1e1d64ad.pdf>

⁵ Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering - egenansvar med professionellt stöd. Regeringens proposition 2009/10:60. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/59/98/31141681.pdf>

⁶ Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering - egenansvar med professionellt stöd. Regeringens proposition 2009/10:60. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/59/98/31141681.pdf>

stejně p řeflitosti k ú asti na kurzech –véd–tiny, zapojení do spole nosti a p íprav na trh práce jako jejich manflelé.

Za druhé se stala povinnou ú ast na kurzech týkajících se –védské spole nosti. V t chto kurzech migranti získávají informace o svých právech a povinnostech stejn jako o hodnotách p íjmající spole nosti, které jsou d lefité pro úsp –né navázání kontaktu s ní. Díky zásad rovné participace nejsou fleny ani zde závislé na svých manflelech.

Za t etí získává kařdý nov p íchozí svého osobního pr vodce spole ností. ásto do TMvédska p íjede nejprve mufl, a kdyfl se k n mu p ídá zbytek rodiny, závisí na n m. Díky této reform získávají i fleny p ímou vazbu na novou spole nost a nemusí ve v–em spoléhat na manflely, nap . co se tý e informací o mořnostech, jaké mají, a mohou si utvo it vlastní sí . Je to velmi nový koncept a jeho implementace bude n jaký ás trvat.

Vytvo ení postupu, který má zajistit po áte ní uvedení migrant do –védské spole nosti, je novou iniciativou, která se v seznamování migrant se flivotem v p íjmající spole nosti ukázala jako pom rn úsp –ná. Celému procesu napomáhají kurzy, b hem nichfl migranti získávají informace o svých právech a povinnostech a o hodnotách –védské spole nosti. Díky této p řeflitosti fleny nejsou závislé na svých manflelech p í získávání informací a spolehlivých existen ních prost edk .

TMvédská vláda v poslední dob pochopila, fle na trhu práce panují velké rozdíly mezi imigranty a lidmi narozenými ve TMvédsku, a v bec poprvé se snafl soust edit na trh práce namísto p íjetí do spole nosti jako dosud.

Dal–í d lefité reformy:

V b eznu 2006 se zm nil imigra ní zákon a ministerstvo zahrani í, které dosud rozhodovalo o odvoláních proti ú edním rozhodnutím týkajícím se povolení k práci a pobytu, bylo nahrazeno správními řsoudy pro migraci. Cílem bylo, aby vznikl bezpe n j–í systém pro uprchlíky, k emufl ale nedo–lo. Pokud Ú ad pro migraci fladatelí o azyl nevyhoví, m fle se tedy nyní doty ný odvolat k soudu pro migraci. Takové soudy existují t i: ve Stockholmu, Göteborgu a Malmö. Podíl p ípad , ve kterých soudy zvrátí rozhodnutí Ú adu pro migraci, íní jen asi 10 %. Je to velmi nízké íslo, cofl znamená, fle je tém nemořné získat azyl prost ednictvím soudního rozhodnutí. Existuje i soud vy–í instance, ale ten p íjímá jen velmi málo p ípad .

Vláda je taktéfl velmi aktivní v programu navracení migrant . Ti, kdo nedostanou povolení k pobytu, musí opustit TMvédsko. Mnoho z nich je za pomoci policie deportováno zp t do zem pvodu. B hem posledních ty let dokonce vláda vyplácela peníze t m, kdo se vraceli dobrovoln .

Zvlá–tní skupinu p edstavují d tí a mladiství bez doprovodu, kte í fládají o status uprchlíka. Ve TMvédsku se z ásti jedná o nový fenomén, ale po et d tí, které p íjífld jí samy, se rok od roku zv–uje. Zdá se, fle je posílají n jaké specializované skupiny. Pocházejí z oblastí, kde probíhají konflikty, n které z nich se vyhýbají naverbování do místní armády. Hodn t chto d tí a mladistvých pochází ze zemí jako je Irák, Afghánistán a Somálsko, a v t–in z nich je mezi 12 a 17 lety. Ú ad pro migraci za poslední rok eviduje asi 2400 takových p ípad , cofl znamená setrvalý kařdoro ní nár st od roku 2000, kdy jich bylo 300. V t–ina t chto d tí a

mladistvých azyl nedostane a jsou vráceni do vlasti, dokonce i v případech, kdy si Úřad pro migraci není jist, kdo jsou jejich rodiče.

Mezi ně které nové změny, které jsou v neprospěch migrantů, patří například připravené zřízení sloučení rodiny od roku 2011. Osoba, která získá pobyt nebo pracovní povolení, musí nyní nejprve prokázat, že si může dovolit živit zbytek rodiny, nežli přibuzné smí rodinu do Švédska přivést. Až dosud se přitom švédská imigrační politika pyšnila tím, že se povolení k pobytu udělovalo celé rodině.

Změny v zákonech o sloučení rodiny se zatím neukázaly jako nijak úspěšné, a pokud je na vyvození závěrečtějšího pokat. Zejména švédští sociální pracovníci se domnívají, že nový systém nebude z praktických důvodů fungovat. Nová legislativa vyřazuje od osob s pobytovým nebo pracovním povolením, aby dokázaly, že mají dostatek finančních prostředků a budou si moci dovolit živit zbytek rodiny, až se nastěhují do Švédska. Pokud se ale rodina do Švédska nějak dostane, užady ji vyhostit nemohou.

Další důležitou změnou od letošního podzimu je pro obě země povinnost zaplatit si studium, pokud chtějí ve Švédsku pobývat jako zahraniční studenti. To však neplatí pro obě země ze země EU / EHS, pro které bude studium zdarma stejně jako dosud.

Na druhou stranu se objevil nový způsob, jak žít ve Švédsku, který je třeba před několika lety nebyl možný, a sice pokud tam jako student získáte práci. Do konce roku 2008 museli zahraniční studenti po skončení studií Švédsko opustit.

Shrnutí:

Některá nová opatření migračního práva jsou velmi přínosná, například právo řídit o pracovní povolení, je-li získali obě země, zatímco jiná pravidla, jako třeba omezení týkající se sloučení rodin nebo zvláštní podmínky pro studium ve Švédsku, nesou spíše negativní rysy.

Jako pozitivní lze označit volební právo v obecních a krajských volbách zavedené roku 1974 a poprvé uplatněné ve volbách v roce 1976. Právo na kolní výuku v mateřském jazyce dle imigrantů a právo bezplatně studovat švédštinu i seznámit se se švédskou společností lze vyvíjet od sedmdesátých let. Uprchlíci tak získali možnost naučit se švédsky a získat nějaký příjem.

Důležitým právem imigrantů je možnost stát se švédským občanem již po uplynutí poměrně krátké doby, která činí i roky u uprchlíků a přiletu přistěhovalců za práci. Občané severských zemí nicméně mají možnost nechat se registrovat jako švédští občané po dvou letech pobytu ve Švédsku, což stále tedy existují určité rozdíly mezi různými skupinami v závislosti na zeměpůvodu.

Příklad: Olga Richterová

Miguel Benito
Immigrant-institutet
Katrinedalsgatan 43

504 51 Borås, Sweden
www.immi.se